

"Kur'ân-ı Hakîm, nasıl ki şükrü netice-i hilkat gösteriyor. Öyle de Kur'ân-ı kebîr olan şu kâinat dahi gösteriyor ki, netice-i hilkat-i âlemin en mühimi şükürdür." İzah eder misiniz?

Cenab-ı Hak birçok ayet-i kerimede insanın yaratılış gayesinin ibadet ve şükür olduğunu ifade ediyor. Mesela şu ayet buna çok açık bir şekilde şöyle işaret ediyor:

"Ben cinleri ve insanları sırf beni tanıyıp yalnız bana ibadet etsinler diye yarattım." (*Zariyat Suresi, 51/56*)

Kâinat da şu şekilde şükre işaret ediyor:

Kâinat, büyük ve geniş bir halka ve daire şeklindedir, merkezinde ise "**hayat**" vardır. Yani her şey hayatın varlık bulması ve devam etmesi için tanzim ediliyor. Yıldızların dizilişinden tut ta güneşin belli bir yörünge içinde dönmesine, havadan tut ta toprağa kadar her şey hayata hizmet ettiriliyor.

Yine hayat büyük ve geniş bir daire şeklindedir, merkezinde ise "**rızık**" vardır. Bütün hayat sahipleri olan bitkiler, hayvanlar ve insanlar, hayatın merkezi olan rızkın peşinde ve etrafında dolaşüyor. Bütün hayat sahiplerinin rızka olan ihtiyacı aşk derecesine çıkmış. Âdeta hayat eşittir rızık şekline girmiş. Allah rızık merkezini o kadar geniş ve zengin bir şekilde tanzim etmiş ki, O'nun bütün isim ve sıfatlarının mâna ve tecellileri adeta rızkın içinde merkezîleşip toplanmış.

Rızkın insan hayatını bu denli kuşatıp, hayatın merkezine konulmasının sebebi, Allah'a her bir ismi ile ayrı ayrı şükredebilmesi içindir. Yani bütün kâinatın bir sofraya şeklinde donatılması şükür içindir. Bu yüzden rızık dairesi gayet derecede acib, zengin, şirin, geniş ve benzersiz bir şekilde tefriş edilmiştir.

"Sonra görüyor ki: Bir Mün'im-i Kerîm, maddî ve mânevî nimetlerin lezzetleriyle onu perverde ediyor. O da, ona mukabil, fiiliyle, hâliyle, kâliyle, hattâ elinden gelse bütün hasseleriyle, cihâzâtı ile şükür ve hamd ü senâ eder." (23. Söz)

Rızkın bütün çeşitlerini tadıp tartacak, bütün isim ve sıfatları idrak edecek, bu sofranın şükrünü ifa edecek bir mahiyette yaratılmıştır. Nasıl her şey rızkın etrafında daire ve halka olmuş ona hizmet ediyor ise, rızık dahi bir daire ve halka olup merkezine "**şükür**" konulmuş. Yani rızkın merkezî kuvveti şükürdür. Rızka muhtaç olan bütün hayat sahiplerinin rızka olan aşkı ve ihtiyacı şükrün en mühim sebebidir.

Kâinatın en son ve en cem'iyetli meyvesi olan insanın yaratılış gayesi, en mühim

---

vazifesi ve en harika meyvesi iman, ubudiyet, tefekkür, zikir, dua ve şükür gibi ulvi hakikatlerdir.

Şükür; Cenab-ı Hakk'ın ihsan etmiş olduğu maddî ve manevî, enfüsî ve afakî bütün nimetlere saygı göstermek ve hürmet etmektir.

Şu kâinatı bir ağaç olarak düşünürsek, onun meyvesi ve neticesi şükürdür. *Şükrün en küllîsi ise **namazdır***. Evet, namaz Üstad'ın ifadesi ile **küllî bir şükürdür**. Yüce Allah'ı ta'zim, tesbih, zikir ve hamd etmenin en güzel yolu, ibadetlerin en mukaddesi, şükrün en câmiî ve kurbiyete mazhar olmanın en güzel vasıtası namazdır.

“Namazın mânâsı Cenab-ı Hakk'ı tesbih ve ta'zim ve şükürdür.” (Sözler, 9. Söz)

Demek ibadetlerin fihristesi olan namaz şu kâinatın kaim bir sebebi, asıl bir direği hükmündedir. Kur'an'ın ısrarla namazı emretmesi bu sebeptendir. Namaz olmaz ise şükür olmaz, şükür olmaz ise rızık olmaz, rızık olmaz ise hayat olmaz, hayat olmaz ise kâinat olmaz.